

בינה מלאכותית ובית חכם

כיצד תיראה השבת בעוד עשר שנים?

הרב יוסף צבי רימון

דבר שאינו מתכוון

ברייתא ביצה כג:

רבי שמעון אומר גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד
שלא יתכוון לעשות חריץ.
רבי יהודה אומר: אין הכל נגררין בשבת...

שלחן ערוך, של"ו, ג:

מותר לילך על גבי עשבים, בין לחים בין יבשים, כיוון
שאינו מתכוון לתלוש.

הגדרה: עושה פעולת היתר, שייתכן שתגרום לתוצאת איסור.

דוגמה: גורר ספסל, וייתכן שיעשה חריץ (חורש, בונה).

רבי שמעון: מתיר

א- ייתכן שמתיר כי יש כאן פגם במחשבה.
מחשבתו אינה על האיסור.
ב- ייתכן שמתיר כי רואה את שתי הפעולות כמנותקות: גרירת ספסל; עשיית חריץ. כיוון שאינו מתכוון עשה את פעולת ההיתר בלבד, ופעולת האיסור אינה מיוחסת אליו.

רבי יהודה: אוסר

אם שוגג אסור מן התורה, למרות שלא ידע כלל שהדבר אסור בשבת, שדבר שאינו מתכוון אסור, כי יודע שייתכן שתיגרם תוצאת איסור.

פסיק רישא

שבת קלג:

מודה רבי שמעון בפסיק רישא ולא ימות.

רמב"ם, שבת פ"א ה"ו:

עשה מעשה ונעשית בגללו מלאכה שודאי תעשה בשביל
אותו מעשה אף על פי שלא נתכוין לה חייב, שהדבר ידוע
שאי אפשר שלא תעשה אותה מלאכה.

דבר שאינו מתכוון [מותר]:

פעולה א' - אולי תגרום לפעולה ב'

[גרירת כיסא, אולי תעשה חור]

פסיק רישא [חייב]:

פעולה א' בוודאי תגרום לפעולה ב'

כלומר: פעולה א'+ב' מחוברות

[ולכן חייב, כי מי שעשה את א', עשה גם את ב']

מלאכה שאינה צריכה לגופה [פטור אבל אסור]:

פעולה א' וב' - הן פעולה אחת

[חופר בור או מוציא עפר - פעולה אחת - אם המטרה היא

לתכלית המקורית - חייב

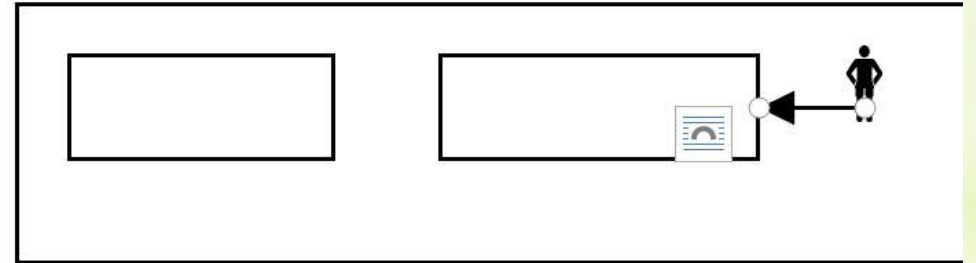
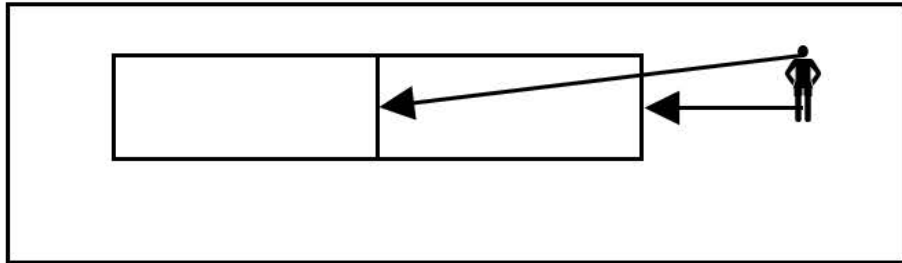
ואם לא - **פטור אבל אסור.**

מדוע חייב בפסיק רישא?

א. כיוון שהמעשה בודאי יתרחש, האדם נחשב כמתכוון.

ב. כיוון שהמעשה בודאי יתרחש, שתי הפעולות הופכות למחוברות, ואותו אדם

שעשה את פעולת ההיתר עשה גם את פעולת האיסור, ולכן הוא חייב.

צד צבי

משנה בשבת קו:

צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו - חייב.

ירושלמי (פי"ג סוף ה"ו):

רבי יוסה בי רבי בון בשם רב חונא: היה צבי רץ כדרכו ונתכוון לנעול בעדו ונעל בעדו ובעד הצבי מותר.

ר' יוסי בי ר' בון בשם רב חונה ראה תינוק מבעבע בנהר ונתכוון להעלותו ולהעלות נחיל של דגים עמו מותר.

ר' יוסי בי ר' בון בשם רב חונא היה מפקח בגל ונתכוון להעלות ולהעלות צרור של זהובים עמו מותר.

ללא מודעות - צד צבי

משנה בשבת קו:

צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו - חייב.

ירושלמי (פי"ג סוף ה"ו):

רבי יוסה בי רבי בון בשם רב חונא: היה צבי רץ כדרכו ונתכוון לנעול בעדו ונעל בעדו ובעד הצבי מותר.

ר' יוסי בי ר' בון בשם רב חונה ראה תינוק מבעבע בנהר ונתכוון להעלותו ולהעלות נחיל של דגים עמו מותר.

ר' יוסי בי ר' בון בשם רב חונא היה מפקח בגל ונתכוון להעלות ולהעלות צרור של זהובים עמו מותר.

ר"ן (על הרי"ף שם, לח. באלפס):

וכי מפני שהוא צריך לנעול את ביתו נתיר לו לעשות מלאכה בשבת?
זה שאמר בירושלמי ענין אחר הוא לומר שאם נתכוין לנעול את ביתו ולא נתכוין לצבי כלל אף על פי שאח"כ מצא הצבי שמור בתוכו מותר, כלומר שאינו מחוייב שיפתח את ביתו.

חידושי הרשב"א מסכת שבת קז.

לפי שבשעה שנעל בהיתר נעל לשמור מה שבתוכו ואפילו נתכוין לשמור גם את הצבי, שגם הוא מכלל חפצי ביתו הוא ונועל לשמרו לכתחלה.

תשובת הרב ואזנר ח"ט סימן ס"ט:

המצוי אצלכם שנדלק מאור עלעקטרי לפני הבתים, כשאדם עובר לפני הבית, ויש חזקים (חיישנים) שמרגישים במי שעובר בכל רוחב הרחוב, ונמצא שאדם העובר גורם להדלקה... ואומר בטח, דבעניי אין חשש איסור בזה... ואין פלוגתא ביסוד זה בין הרשב"א להר"ן...

כשאדם אינו עושה כלום ממש, והולך לדרכו לפי תומו, ואינו מוסיף אף תנועה אחת למען מלאכה, אף שבגרמתו נדלק אור או דבר כיו"ב. בזה פשיטא, שכל זמן שאינו חושב ממש ללכת למען הדליק וכיו"ב, שאין אנו מצרפים הליכתו הרגילה לתוצאה הנ"ל, ואין כאן פעולה של מלאכה.

המשך תשובת הרב ואזנר (המשך):

ומובן דאין זה דומה לנדון השכיח היום שדלתות בית נפתחות ע"י עין אלקטרי ע"י הנכנס לתוכו דבזה ודאי איכפת ליה בתוצאה של כניסתו ואסור, משא"כ העובר ברחוב גרידא בלי שום ניחותא הנ"ל.
היותי איש עמוס אין פנאי להאריך עוד, וגם אין פנאי לוכוחים הלוך וחזור.

דיבור - אלקסה

בבא מציעא צ:

איתמר, חסמה בקול והנהיגה בקול, רבי יוחנן
אמר חייב, ריש לקיש אמר פטור.
רבי יוחנן אמר חייב, עקימת פיו הוי מעשה.
ריש לקיש אמר: פטור, קלא לא הוי מעשה.

מחשבה

תוספות מסכת גיטין דף לא עמוד א
וא"ת כיון דשרי תרומה כשנותן עיניו בצד
זה אמאי אין מגביהין תרומות בשבת...
זה ולהכי לא חשיב מתקן בשבת
כשמעלהו כיון דאפשר במחשבה והכא נמי
אפשר במחשבה...

רש"ש שם; שער המלך תרומות פ"ד הט"ז; מעדני ארץ תרומות
פ"ד הט"ז ס"ק ד; דרך אמונה מעשר פ"ט ה"ז ס"ק נד

שביתת השבת

ביצה לו:

"אטו טלטול לאו צורך הוצאה הוא?".

רמב"ם סוף פכ"ד מהלכות שבת (הלכות יב-יג):
אסרו חכמים לטלטל מקצת דברים בשבת כדרך שהוא עושה
בחול, ומפני מה נגעו באיסור זה, אמרו ומה אם הזהירו נביאים
וצוו שלא יהיה הילוכך בשבת כהילוכך בחול ולא שיחת השבת
כשיחת החול שנאמר ודבר דבר קל וחומר שלא יהיה טלטול
בשבת כטלטול בחול כדי שלא יהיה כיום חול בעיניו ויבוא
להגביה ולתקן כלים מפינה לפינה או מבית לבית או להצניע
אבנים וכיוצא בהן שהרי הוא בטל ויושב בביתו ויבקש דבר
שיתעסק בו ונמצא שלא שבת ובטל הטעם שנאמר 'למען ינוח'.

קובץ שיעורים (קונטרס דברי סופרים, א,

אות יז):

ונראה שאין כוונת הרמב"ם דבכה"ג עובר
בעשה דלמען ינוח, דהך עשה אינה אלא
בעושה מלאכות האסורות בשבת ולא
במטלטל אבנים מפינה לפינה. אבל כוונתו
דזהו נגד רצון התורה אף דליכא אזהרה
מפורשת על זה.

הרמב"ן (ויקרא כ"ג, כד):

ונראה לי שהמדרש הזה לומר שנצטוינו מן התורה להיות לנו מנוחה בי"ט אפילו מדברים שאינן מלאכה, לא שיטרח כל היום למדוד התבואות ולשקול הפירות והמתנות ולמלא החביות יין, ולפנות הכלים וגם האבנים מבית לבית וממקום למקום, ואם היתה עיר מוקפת חומה ודלתות נעולות בלילה יהיו עומסים על החמורים ואף יין וענבים ותאנים וכל משא יביאו בי"ט ויהיה השוק מלא לכל מקח וממכר, ותהיה החנות פתוחה והחנוני מקיף והשלחנים על שלחנם והזהובים לפניהם, ויהיו הפועלים משכימין למלאכתן ומשכירין עצמם כחול לדברים אלו וכיוצא בהן, והותרו הימים הטובים האלו ואפילו השבת עצמה שבכל זה אין בהם משום מלאכה, לכך אמרה תורה "שבתון" שיהיה יום שביתה ומנוחה לא יום טורח. וזהו פירוש טוב ויפה.

מסקנות - חיישנים הגורמים מיידית לתוצאת איסור:

- א. פעולה ישירה של האדם, שמתכוון למעשה, וגם רוצה בו - אסורה. כמו דלת חשמלית.
- ב. כשהאדם עושה פעולה אחרת (פתיחת דלת של בית, הליכה ברחוב) ויש תוצאה שהוא לא זקוק לה (האור ברחוב) - הרב ואזנר התיר, כי דבר זה הוא כמתעסק, אך לכתחילה, למשל בביתו, טוב לנטרל את החיישנים הללו (כמו חיישני אזעקה) אם רואים תוצאה כלשהי בשעה שעוברים שם.
- ג. כשאדם עושה פעולה אחרת, ויש תוצאה שהוא שמח בה - אם הוא רואה את הדבר, והדבר מתרחש מיד - הדבר אסור בדרך כלל (פותח דלת של מקרר וחיישן מפעיל מיידית את המקרר), ויש שהתירו כאשר המלאכה היא מדרבנן (הרב עובדיה, בפסיק רישא דרבנן).
- ד. כשאדם עושה פעולה אחרת, ויש תוצאה שהאדם איננו רואה (כגון במיזוג אויר - אינוורטר - מווסת את התפוקה בהתאם לעומס החום המשתנה בחדר), נראה שניתן להתיר. וכך גם חיישנים לומדים בבית.
- ה. אם האדם איננו מודע לדברים, וגם אין בהם תועלת עבורו - אין בכך שום בעיה. כמו מצלמות בכותל.

בית חכם בשירות ההלכה

מסייע:

א. כיוון מקרר לפני זמני שבת וחג.

ב. זמנים שונים לשעון שבת בכל חדר.

ג. ביטול המפסקים בבית (למניעת תקלות).

ד. פתיחת תריסים וסגירתם בהתאם למזג האוויר או לזמני היום.

ה. סיוע בבישול ישראל.

סיוע ההלכה לבית

חכם:

שימוש בשעות זמניות לפתיחת תריסים
ולסגירתם

[פותח על ידי חברת LOGINN].